

Nyilatkozat a közszolgálat fejlesztésének szükségességéről

A közszolgálat helyzete rendkívül kedvezőtlen ma Magyarországon, és folyamatosan romlik tovább.

Az elmúlt évek kevés pozitív fejleményeinek egyike, a minimálbér és a garantált bérminimum emelése is ellentmondásosan érintette a közszolgálat dolgozóit. A legalacsonyabb keresetűek méltatlan bérhelyzetén némileg javított, azonban a korábnál is nagyobb arányban **hatálytalanította a közalkalmazotti bértáblát**. Az összesen 170 besorolásnak több mint kettő harmadát, 121 konkrét jövedelem meghatározást eltört a 2018-tól életbe lépő új kötelező bérelem emelés, mivel a bértábla a 138.800 forintos minimálbérnél, vagy a 180.500 forintos garantált bérminimumnál még alacsonyabb bért ír elő.

Több fizetési osztályban valamennyi életkori fokozatban a bérminimum jár. Magyarán: a dolgozó egész életében, nyugdíjba vonulásakor is azt kapja, amit a pályakezdők. Ahogyan az egyetemi végzettségűek közül is sokan ugyanolyan bérezésben részesülnek, mint a középfokú tanfolyami végzettséggel rendelkezők. Ez **a szakmai tudásnak, a hosszú évek során megszerzett tapasztalatnak, az életkornak kiáltó semmibevétele**, elfogadhatatlan lebecsülése.

Az elmúlt nyolc évben mindössze négy szakterület életpálya modellje került bevezetésre, így a pedagógusok, valamint a rendőrség, a honvédség, a NAV dolgozóinak életpálya törvénye lépett életbe. Ezek a jogszabályok sem tekinthetők megfelelőnek, e négy területen is fennmaradtak szakmai gondok. Ám ezeknél is jelentősebb probléma, hogy ezen ágazatokban sem terjed ki az életpálya és a bérrendezés a gazdasági, műszaki, adminisztratív és különböző háttérfeladatokat ellátó dolgozókra, a fegyveres testületek közalkalmazottjaira. További ágazatok és jelentős foglalkoztatási csoportok eközben **kimaradtak mindenféle jogállási, előmeneteli rendezésből**.

A közszolgálat egészére jellemző indokolatlan és új ellentmondásokat teremtő tagoltság igen jelentős mértékű **az államigazgatásban is**. eltérő törvény szabályozza a köztisztviselők, a kormányzati tisztviselők és az állami tisztviselők jogállását. Az életpálya egyik területen sincs megfelelő módon rendezve, miközben a bérintézkedések erőteljesen különböztek az igazgatás különböző területein egymástól.

A részleges rendezések ellenére a bérek a közszolgálat teljes egészében továbbra is alacsonyak maradtak, egyes foglalkoztatási csoportoknak pedig **kirívóan rossz a bérszínvonala**.

Több ágazat közszolgálati dolgozói csak **alapbérbe nem beépülő, kiegészítő bérpótlékban** részesültek. Az ágazatonként is, és azon belül bércsoportban is eltérő mértékű pótlékok nettó tartalma a jövedelmi szint alacsony voltán nem változtatott. Se a bérintézkedés módja, se az összeg tartalma nem megfelelő. A bérpótlék visszavehető, szintén egybemossa a különböző végzettségű és korú munkatársak javadalmazását. Ez előmenetelt nem biztosító, alkalmi intézkedés.

A 690 ezer közszolgálati dolgozó egy ötödét **semmilyen bérintézkedés nem érte el** egy évtizede, és a költségvetés szerint csekély mértékű változás történik 2019-ben is.

Számos munkahelyen **nem megfelelőek a körülmények**, nincsenek meg a színvonalas szakmai munka anyagi feltételei. Nem egyszer elemi gondok sora akadályozza, nélkülözhetetlen tárgyi eszközök hiánya nehezíti a feladatok szakszerű ellátását a múzeumoktól a kórházakig, a rendőrségtől az iskolákig.

Ez elsősorban annak a következménye, hogy nem kiszámítható és **alacsony színvonalú a közszolgáltatások finanszírozása**. Se országos, se helyi szinten nem elsődleges az a cél, hogy a közfeladatok ellátásának gazdasági alapja biztosítva legyen. Váratlan finanszírozási csökkentések, átcsoportosítások folyamatosan fenntartják a bizonytalanságot.

Munkaadói szervezetek vezetői statisztikailag pontatlan kijelentéseket tesznek, miszerint az állami szférából 350.000 fő, vagy más esetben „csak” 100.000 fő elbocsátására, és a versenyszférába való átirányítására lenne szükség. Ezek a vélemények önmagukban is aggasztóak, azonban a legnagyobb gondot az okozza, hogy a teljességében megalapozatlan és **romboló állításoktól nem határolódik el a kormány**. Nem történt meg a tisztázása annak, hogy a közüzemeket, vállalatokat, valamint a közfoglalkoztatottakat is magában foglaló, összetett állami szféra mely részére gondolnak a túlméretezettség emlegetésekor. Az államigazgatás felső szintjének – leginkább magának a Miniszterelnökségnek – az adatai valóban felkeltik a gyanút, hogy a vezetői apparátus nagyobb a szükségesnél. De egyébként a valóságos közszolgáltatást ellátó közalkalmazottak és köztisztviselők száma a szakterületek többségében kifejezetten alacsony, máshol megfelelő szinten van, de sehol nem „túlméretezett”.

A létszámcsökkentés szükségességének állandó emlegetése, az átfogó elemzés hiánya, és az ebből következő tisztázatlanság **bizonytalanságot okoz**, rombolja a munkamorált, veszélyeztetik a közszolgálat minőségét.

A tisztviselői és közalkalmazotti ágazatokban jelenleg több mint 15 ezer álláshely nincs betöltve; jegyzők, orvosok, nővérek, óvónők, műszaki dolgozók, angol és matematika szakos tanárok, informatikusok hiányoznak. **A szociális ellátásért, az egészségért, a felnövekvő generáció neveléséért, a közbiztonságért, a kultúráért, a jövőért dolgozó szakemberek egyre kevesebben látják el feladataikat.**

A nyugdíjba vonulók és a külföldre távozottak helyére nehéz új munkavállalót találni. Emiatt egyre nagyobb a dolgozók terhelése, szaporodik a nem kifizetett, vagy nem egészében megfizetett túlórák száma. Mindezek miatt az itthon maradottak közül is sokan érdeklődnek a külföldi munkavállalás lehetőségei iránt. Miközben egyre nehezebb a szakképzett utánpótlásról gondoskodni.

A közszolgálati dolgozók számára is egy újabb veszteség a cafetéria lehetőségek radikális csökkentése. Ez a törvénymódosítás nemzetgazdasági szempontból indokolatlan, a költségvetés számára érdemi többletbevétellel nem jár, ugyanakkor a munkavállalók számára **nettó jövedelem csökkenést eredményez**. Az erőteljes változás közben a közszféra hátrányos megkülönböztetése, az alacsony adókedvezmény-határ fennmaradt, a versenyszférára vonatkozó felső határ több mint kétszerese a közszféréénak.

A szakmai, ágazati gondok, a hátrányok és a sérelmek hosszú sora még tovább folytatható lenne.

Összességében meg kell állapítani, hogy a magyar állam nem jó gazdája az állami feladatok ellátásáért dolgozó, saját munkavállalóinak, és ez már ma is megmutatkozó, súlyos károkkal jár. A közszolgáltatások helyzetének általános romlása **hazánk szellemi, szolgáltatási, egészségügyi leépülését okozza**.

A közszolgálatnak számos hátránya van a versenyszférával szemben. Részletekbe menően szabályozott, ellenőrzött, kötött, és a legszerencsésebb esetben sem ad lehetőséget olyan mértékű anyagi gyarapodásra, mint amire a versenyszférában esély van. A köz hasznos szolgálata megfelelő körülmények között hivatás-béli elégedettséget adhat, emellett csak az az előnye a közszolgálati munkának, hogy viszonylagos biztonságot és belátható perspektívát nyújt, szabályozott minősítést, továbbképzést, előmeneteli rendszert. Ha valaki úgy dönt pályakezdőként, hogy a közszférában akar dolgozni, akkor tudja, hogy mire számíthat 40-50 éve során. Milyen előrelépési, bérezési, oldalirányú mozgási lehetőségei vannak. Ez a kiszámíthatóság alapvetően fontos eleme, és egzisztenciálisan az egyetlen előnye a közszférának, ellentétben a versenyszférával.

Az előző kormányzati időszakok változásai a közszféra előnyeit erőteljesen csökkentették, mert ahol nincsenek megfelelő munkahelyi körülmények ott nem láthatja el senki elégedetten és közelégedettséget keltően a hivatását, ahol nem született életpályatörvény, ott nincs a mai

követelményeknek megfelelő minősítési és előmeneteli rendszer, ahol a pályakezdő középfokú végzettségű és a nyugdíj előtt álló felsőfokú végzettségű ugyanazt a bért kapja, ott nincs előrelépés.

Meg kell kezdeni a közszolgálat egészének az ágazati sajátosságokat figyelembe vevő, de egységes elvek alapján történő fejlesztését. Ez a fejlesztés csak a közszolgálati jogviszony alapvető pozitív adottságainak megőrzésével és megerősítésével történhet. A szakmai követelményeknek megfelelő munkavégzés esetén biztonságot adó és előmeneteli lehetőséget nyújtó életpályatörvény életbe lépése és ehhez illeszkedő bérrendezés szükséges a közszolgálat minden szakterületén, ezen belül minden jogállású munkavállalónál, és minden foglalkoztatási csoportban.

Az Országos Közszolgálati Érdekegyeztető Tanács (OKÉT) törekszik feladatainak ellátására, azonban két lényeges gondja csaknem hatástalanná teszi működését. ***Nem látszik átfogó közszolgálat fejlesztési stratégia***, ennek hiányában az OKÉT a maga nemében fontos, de a központi kormányzati intézkedést igénylő fejlesztéshez képest mégiscsak másodrangú kérdésekkel tölti az idejét. Továbbá ezekben a nem koncepcionális jelentőségű kérdésekben sem eredményes az érdekegyeztetés, azaz a kormány képviselői meghallgatják a munkavállalói, illetve az önkormányzati oldal érveit, tárgyalnak is ezekről, olyakor némileg egyetértően fejtik ki véleményüket, aztán a javaslatokból semmi nem valósul meg, és a kormányzat pontosan ellentétes tartalmú döntést hoz, mint amit a szakszervezetek képviseltek. (Ékes példája volt ennek a cafetériáról szóló OKÉT tárgyalás, ahol mind a szakszervezetek, mind az önkormányzati szövetségek egyöntetűen harcoltak az adókedvezmények egy részének megőrzéséért, ugyanilyen egyöntetű vélemény fogalmazódott meg a versenyszféra érdekegyeztető testületében (a VKF-ben) is, az Országgyűlés mégsem változtatott az eredeti terven és az eddigi kedvezményes lehetőségek csaknem mindegyikét eltörölte.)

A Szakszervezetek Együttműködési Fóruma a XV. Kongresszusának állásfoglalása alapján az elkövetkező időszakban mindent elkövet a rendezett közszolgálati jogviszonyok megőrzéséért, a szakmai fejlesztésért, a béreknek a mindenkori minimálbérhez igazodó rendezéséért, a sajátos foglalkoztatási viszony előnyeinek érvényesítéséért, és minden lehetséges eszközzel harcolni fog az ezzel ellentétes törekvések ellen.

A további romlás újabb, egyébként gyógyítható betegek életébe fog kerülni, amennyiben a közoktatás problémái nem oldódnak meg, ez megszünteti versenyképességünket, ha gyengül az ügyintézés gyorsasága és szakszerűsége, az elriasztja a befektetőket, és a közszolgálat minden ágának veszélyeztetettsége az élet minőségének a romlását okozza.

Megfelelő feltételek között, minőségi szinten működő

- egészségügyi intézményrendszer nélkül nincs aktív, harmonikus élet,
- rendvédelem nélkül nincs biztonság,
- szociális ellátás nélkül nincs harmonikus társadalom,
- kulturális intézmények nélkül nincs nemzeti önazonosság,
- igazságügyi rendszer nélkül nincs társadalmi béke,
- közigazgatás nélkül nincs versenyképes gazdasági környezet és komfortos jelen,
- közoktatás, felső- és felnőttoktatás nélkül nincs jövő.

A közszolgáltatások mai helyzete egyaránt veszélyezteteti múltunkat, jelenünket és a jövőnket, a fejlesztése viszont az élet gazdagabbá és harmonikusabbá válását segíti elő.

Budapest, 2018. július 26.

Földiák András
a SZE elnöke